

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

M. Fabii Quintiliani Institutionum Oratoriarum Libri Duodecim

Summa diligentia ad fidem vetustissimorum codicum recogniti ac restituti

M. Fab. Quintiliani Declamationes Undeviginti. M. Fabii Avi Et Calpurnii
Flacci Declamationes. Auctoris Incerti Dialogus De causis corruptae
Eloquentiae - Cvm Variorum Notis

Quintilianus, Marcus Fabius

Lugd. Batav. ; Roterodami, 1665

CCXLVIII. Octo anni duplicis imprudentiae.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12889

fera existimabat hoc eum fecisse causa miserationis: pervenit tamen aliqua ad illum lætitia datæ salutis: etiam si brevis, tamen grata est voluptas. At voce ejus audita certe oculos sustulit: si nihil aliud, hoc certe solatii tulit, non mori se tanquam damnatum: non illum quamvis semiaminem atque palpitantem invasit carnifex, vulneratum cruentumque per ora populi traxit, non illud caput vel exanime lege recisum est: pro immitis, qui de summa clementia tam triste fecit exemplum.

CCXLVIII.

Octo anni duplicis imprudentiæ.

IMPRUDENTIS CÆDIS DAMNATUS QUINQUENNIO EXULET. EXULEM INTRA FINES LICEAT OCCIDERE. Qui cædem per imprudentiam commiserat, abiit in exilium: ibi tertio anno exilii aliam cædem similiter commisit: explevit tempus quinquennii ex eo tempore quo iterum occiderat. Redeuntem illum post octavum annum occidit quidam intra fines. Reus est cædis.

DECLAMATIO.

NON continuo occisus homo ad crimen & ad damnationem pertinet, cum hoc interim legibus facere liceat. Quotiens autem licet etiam oportet. Exulem occidere intra fines licet. Id jus dupliciter efficitur. ² Aut enim redit ³ cui omnino licet, aut non redit nisi licet: nescio an ex iis duobus etiam justius videatur occidi cum redit contra leges, qui aliquando jure rediturus sit. Illum enim sane cupiditas patriæ & ultima desperatio cogat aliquando furtum facere juri. Præterea cum aut ita revertantur exules tanquam in hoc fallant, aut ita tanquam his facere liceat ⁴ aliquando magis ii occidendi sunt, qui palam contra jus revertuntur. Illis enim remissum furtum non utique nocet in exem-

¹ *Duplicis imprudentiæ.*] Vet. *dulcis*. Pithœus.

² *Aut enim redit, cui omnino.*] Forte, *Aut enim redire ei omnino non licet; aut non redit, nisi cum licet.* Gronov.

³ *Cui omnino licet.*] Videtur leg. *cui non licet*. Non est nova horum verborum permutatio in veteribus libris. Pith.

⁴ *Aliquando.*] Lego: *aliquando*. Idem.

exemplum, neque is qui se agnoscit contra jus reverti, diu intra fines mansurus est. Is vero qui contra legem sciens redit, tentat jura vincere, & in impudentia sua perseveraturus est, Videamus nunc, ¹ an sicut cum decessisset, occisus est, reverti tempore illo liceat. IMPRUDENTIS CÆDIS DAMNATUS QUINQUENNIO EXULET. Utrum hoc intelligimus singulis cædibus quinquennium esse constitutum? an interest aliquid quotiens quisque peccaverit? nulla invenietur ratio qua duæ cædes octo annis exulatum efficiant. Nam si imprudentis cædis damnatum quinquennio exulare oportet, nihil intererit quot quisque occiderit. Ego igitur hoc dico, Quotiens commissa sit cædes, totiens quinquennium esse ponendum: & hoc satis firme ² tueri alienarum rerum exemplo possumus. Fingamus talem legem, ut qui furtum fecerit, solvat quadruplum. Ponamus quamlibet pœnam ei qui injuriarum fuerit damnatus. Num dubium est quin quotiens injuriam commiserit, totiens passurus sit & pœnam? Ergo si animadversio contra singula delicta constituta est, hic bis deliquit, bis puniri debuit. Decem annis exilium implere debuit. Sed ex eo, inquit, tempore quo sequentem cædem commisit, quinquennium explevit. Nihil mea refert utrum sequenti cædi non reddiderit tempus, quod debebat etiam priori. Nam si quinquennium ex triennio numeras, illud prius non est satis plenum: si adsignas priori cædi suum tempus, non cœpit exulare sequenti cædi nisi post quinquennium. Explica enim mihi medium illud biennium, an hoc dicis, nihil interest? Dic mihi, quo modo magis exulaverit quam si unum occidisset. Quod est istud contra leges compendium, ut idem illud biennium prioris pœnæ ultimum sit, sequentis primum? Libet interrogare tanquam præsentem. Illo medio tempore utri exula-

¹ An sicut cum decessisset.] Conjicio, | vit. Gronovius.
 Videamus nunc, an hinc, qui, cum redisset, occisus est, reverti illo tempore liceat. | ² Tueri alienarum rerum exemplo.]
 Emenda, aliarum. Idem,

exulasti : cujus hoc morti lex præstitit ? Fingamus enim duos statim occisos , ut duos , ita etiam plures , & ad quemcumque numerum : nulla differentia est , inter eum qui in uno lapsus est , & eum qui satisfactionem pluribus debet ?

IMPRUDENTIS CÆDIS DAMNATUS QUINQUENNIO EXULET. Ista ratione statim poterat post quinquennium redire , siquidem hoc dicere satis est , Cædem imprudens commisit , quinquennium exulavit. Videamus nunc quam rationem secuta sit lex constituendæ ejusmodi poenæ , quam mehercule videtur mihi ¹ priore clementia , quam justitia constituisse ² pro morte ³ hominis innocentis , pro vita quinquennio denique constituit absentiam. Ego quidem impudentiam illius vel in hoc mirari satis non possum , quod festinavit tam cito in patriam reverti. Est enim ut sibi aliquis unum casum remittat , & semel lapsus errore se humanæ necessitatis excuset : hic vero , qui commisit iterum idem , quo exilium meruit , computatis diebus atque horis legem tantummodo inspexit , non etiam crimina sua numeravit , nihil verecundiæ suæ adjecit , nihil pudori. Quis autem indignari potest eum interfectum qui occiderit duos ? Nam si ulla hoc loco miseratio est , debet esse pro illis. hæc dicerem tanquam de eo ad quem lex pertineret quæ cædem imprudentem damnaret , lex quomodo constituit ?

IMPRUDENTIS CÆDIS DAMNATUS QUINQUENNIO EXULET. Nihil mea interest , an imprudens occiderit . ⁴ non enim justitia constitutum est , ut qui imprudens occiderit , quinquennio exulet : sed qui cædis damnatus imprudentis sit , quinquennio exulet. Hominem occidi in exilio fortasse imprudens . constitui tamen oportuit ab imprudente esse occisum. Nam quotiens

¹ Priore clementia quam justitia.] Lego , majore. Gronov.

² Præ morte.] Lego , constituisse pro morte hominis innocentis , pro vita denique ? quinquenni const. Pith.

³ Hominis innocentis , pro vita.] Exci-

dit vox nocentis , hoc modo : Pro morte hominis innocentis , nocentis pro vita quinquenni constituit absentiam. Gronov.

⁴ Non enim justitia constitutum est.] Lege : Non enim ita constitutum est. Idem.

tiens aliquis interfectus est, aut id quæritur, an omnino interfectus sit ab eo qui arguitur: aut id, an ab imprudente, aut¹ per imprudentem sit interfectus. hic quidem certum esse pronuntiari oportuit. non modo alterum quinquennium debuit legi, sed perpetuam pene pœnam. Imprudentis cædis damnari, genus absolutionis est. hoc illi non contigit. Remittamus tamen in præsentia perpetuam pœnam. De illo quis dubitabit, non posse eum damnari nisi post exactam jam quinquennii proprii pœnam? Fingamus illi quinquennio peracto redire licuisse: accusari tum debebat, tum damnari, cum in alterum quinquennium abiisset. Et, rogo, quid interest idem istud quo tempore exilii fecerit? Si peracto jam quinquennio, aut in fine certe quinquennii hominem per imprudentiam occidisset, num dubium, quin vobis confidentibus alterum quinquennium erit debiturus? Ita bene illi cessit, quod hominem citius occidit.

S E R M O.

Hæc fere sunt quæ in themate² sunt posita. Ut imprudens occidisse videatur, supervacuum habeo querere quicquam de animo illius, quamvis duos occiderit.

C C X L I X.

Abolitio adulteri fortis.

N E L I C E A T C U M A D U L T E R A M A R I T O A G E R E , N I S I P R I U S C U M A D U L T E R O E G E R I T. Cœpit agere maritus cum eo quem adulterum esse dicebat. Bellum incidit. Inter moras iudicii fortiter pugnat is, qui accusabatur. Petit præmii nomine iudicii abolitionem, impetravit. Vult agere cum adultera, CD.

S E R M O.

An semper cum adultero prius agere necesse sit, an hic egerit, an etiam si quid defuit actioni, quoniam tamen publico iudicio interceptum

¹ Per imprudentem.] Malim, per imprudentiam. & paulò post, sed ab imprudente ista esse pronuntiari oportuit. Pith.

² Sunt posita, ut imprudens. Idem.